

Člověk jako občan – Občanské právo: kontrolní otázky ze str. 74

1. Čím se zabývá občanské právo a kde najdeme právní normy, které jej upravují?

Občanské právo upravuje majetkové vztahy a statutární záležitosti FO, PO a státu.

Statut – předpis, určující vnitřní vztahy a činnost organizace.

Status – stav věci.

VY_32_INOVACE_19_ZBUR03

2. Vysvětlete rozdíl mezi promlčením a prekluzí.

Prekluze – zánik práva uplynutím doby.

Promlčení – zánik možnosti uplatnění práva po uplynutí promlčecí doby, pokud protistrana vznese námitku promlčení.

VY_32_INOVACE_19_ZBUR03

3. Vyjmenujte principy občanského práva.

Principy:

1. Rovnosti – účastníci mají rovné postavení.
2. Smluvní volnosti – účastníci si mohou vzájemné vztahy upravit dohodou, odchýlně od zákona, pokud takové jednání není protiprávní.
3. Zákaz takového výkonu práva, který je v rozporu s mravy.
4. Je dovoleno vše, co není výslovně zakázáno.

VY_32_INOVACE_19_ZBUR03

4. Co jsou práva věcná a co je právo závazkové?

Absolutní majetková práva

Věcné právo – zajišťuje moc osoby nad věcí s cílem ochrany věci, jíž uspokojuje své potřeby.

Dělení věcného práva:

- a) Hmotná věc – ovladatelná část vnějšího světa, která má povahu samostatného předmětu.
- b) Nehmotné věci – práva, jejichž povaha to připouští, a jiné věci bez hmotné podstaty.

Relativní majetková práva

- a) Ze závazku má věřitel vůči dlužníku právo na určité plnění jako na pohledávku a dlužník má povinnost toto právo splněním dluhu uspokojit.

- b) Smlouvou projevují strany vůli zřídit mezi sebou závazek a řídit se obsahem smlouvy.

VY_32_INOVACE_19_ZBUR04

5. Definujte majetek, věc hmotnou a nehmotnou, uveďte rovněž příklady.

Majetek tvoří:

- a) Hmotné věci ve vlastnictví osoby
- b) Majetková práva k nehmotným věcem včetně pohledávek

Majetek se snižuje o dluhy.

Hmotná věc – ovladatelná část vnějšího světa, která má povahu samostatného předmětu.

Nehmotné věci – práva, jejichž povaha to připouští, a jiné věci bez hmotné podstaty.

VY_32_INOVACE_19_ZBUR04, VY_32_INOVACE_19_ZBUR05

6. Jaké jsou druhy věcných práv?

Absolutní majetkové právo – subjektivní právo určitého subjektu, ostatním subjektům vzniká povinnost nezasahovat do něj.

Kogentní normy – nelze se od nich odchýlit (většina ustanovení občanského zákoníku o věcných právech).

Věcné právo zajišťuje moc osoby nad věcí, které má FO či PO k dispozici a jimiž uspokojuje své potřeby.

Druhy vlastnických práv:

- a) Držba
- b) Vlastnické právo
- c) Spoluvlastnictví
- d) Společné jmění manželů
- e) Věcná práva k cizím věcem
- f) Správa cizího majetku

VY_32_INOVACE_19_ZBUR07; VY_32_INOVACE_19_ZBUR09; VY_32_INOVACE_19_ZBUR10

7. Jak lze v ČR dědit?

Dědické právo upravuje přechod majetku zemřelé osoby (zůstavitele) na dědice.

Dědit mohou FO i PO.

Dědit lze třemi možnými způsoby:

- a) podle dědické smlouvy
- b) ze závěti

c) ze zákona

V této posloupnosti podle jejich síly, v praxi je však četnost opačná, mohou působit i vedle sebe.

Vlastnické právo přechází na dědice dnem úmrtí zůstavitele.

Odkazem zůstavitel odkazuje určitou věc z majetku konkrétní osobě – odkazovníku.

Odkazovník není dědicem.

Dědic je povinen odkazovníku tuto věc z dědictví vydat ještě před rozdělením dědictví.

VY_32_INOVACE_19_ZBUR08

8. Co je obsahem závazku?

Závazkové neboli obligační právo upravuje vztahy mezi věřitelem a dlužníkem.

Věřitel je oprávněn žádat od dlužníka splnění nějaké povinnosti.

Obsah závazku tvoří 4 základní povinnosti:

1. dare – povinnost někomu něco dát
2. facere – povinnost něco vykonat
3. non facere – povinnost něco nekonat
4. pati – povinnost něco strpět.

VY_32_INOVACE_19_ZBUR11

9. Definujte pojem smlouva, popište, co musí obsahovat, a rozdělte smlouvy podle typů.

Závazky nejčastěji vyplývají ze smluv.

Smlouva – vícestranný právní úkon, na jehož základě vznikají účastníkům práva a povinnosti.

Smlouva je tvořena návrhem smlouvy navrhovatelem a přijetím smlouvy příjemcem.

Náležitosti smlouvy:

Označení smluvních stran (pozice i osobní data)

Přesný popis předmětu smlouvy (závazky obou stran)

Způsob plnění smlouvy (datum, místo, podmínky)

Datum a místo podpisu, vlastnoruční podpisy smluvních stran.

Smlouvy dělíme na:

pojmenované (typizované smlouvy s uzákoněnými názvy)

nepojmenované (nově vytvořené podle atypické skutečnosti)

odvážné (pojistná smlouva, sázka, hra, los)

VY_32_INOVACE_19_ZBUR11

10. Charakterizujte nejčastější typy smluv pojmenovaných.

Kupní smlouva, směnná smlouva, darovací, smlouva o dílo, o vypůjčení věci, zápůjčka, úvěr, výprosa, pacht, licence, nájemní smlouva a smlouva o nájmu bytu, smlouva o přepravě.

VY_32_INOVACE_19_ZBUR12

11. Stručně shrňte základní práva spotřebitele.

Další otázky k 5. lekci

12. Co je občanské soudní řízení?

Procesní právo upravuje normy týkající se občanského soudního řízení, v trestním právu také trestního soudního řízení.

Občanské soudní řízení je soudní projednávání a rozhodování věcí, vyplývajících z občanskoprávních, pracovních, rodinných, družstevních a obchodních vztahů.

Účastníci občanského soudního řízení jsou navrhovatel/žalobce, odpůrce/žalovaný, vedlejší účastník a mají mezi sebou rovné postavení.

Tento proces u soudu upravuje tzv. občanský soudní řád (Občanský soudní řád - č. 99/1963 Sb. ze dne: 4. 12. 1963, účinnost: 1. 4. 1964)

VY_32_INOVACE_19_ZBUR14

13. Jak probíhá občanské soudní řízení?

Návrh navrhovatele musí být soudem doručen písemně do vlastních rukou všem účastníkům.

Žalobní petit – určení, čeho se navrhovatel domáhá.

Které druhy občanského soudního řízení může soud zahájit i bez návrhu? Dědické řízení, řízení o prohlášení za mrtvého, opatrovnické řízení, řízení o svéprávnosti.

Mají účastníci občanského soudního řízení právo nahlížet do soudního spisu? Ano, mohou si pořizovat opisy, výpisy a nově i zvukové či obrazové záznamy.

VY_32_INOVACE_19_ZBUR14

14. Jaké má občanské soudní řízení náležitosti?

U kterého soudu může rozhodovat samosoudce? U okresního soudu.

Kolik členů musí mít soudní senát? Nejméně 3, vždy však lichý počet.

Kdo je soudce z lidu? Přisedící, mravně bezúhonná dospělá osoba. Pomáhá při rozhodování senátu svým laickým, právní profesí nezatíženým hodnocením.

V které fázi je soudní řízení vždy veřejné? Při vyhlášení rozsudku.

Jaké části musí rozsudek obsahovat? Odůvodnění rozsudku, poučení o odvolání, poučení o možnostech výkonu trestu, poučení o povinnosti náhrady nákladů řízení.

VY_32_INOVACE_19_ZBUR14

15. Jaké známe opravné prostředky?

Řádné opravné prostředky:

Napadají rozhodnutí, která ještě nenabyla právní moci.

Odvolání – napadnutí – nesouhlas s rozsudkem soudu prvního stupně.

Soud prvního stupně – soud, u něhož bylo soudní řízení zahájeno.

Dokdy a kam je možné se odvolat? Do 15 dnů od doručení rozhodnutí, k soudu druhého stupně.

Uveď příklady postupu: okresní – krajský soud; krajský – vrchní soud.

Mimořádné opravné prostředky

Napadají rozhodnutí, která již nabyla právní moci.

Dovolání je napadnutí rozsudku odvolacího soudu.

Důvodem dovolání jsou formální pochybení odvolacího soudu.

Prostřednictvím koho a do jaké doby se dovoláváme? Do 2 měsíců od doručení rozhodnutí odvolacího soudu, pouze prostřednictvím advokáta.

Dovolání je vedeno k Nejvyššímu soudu ČR a jeho právní názor je závazný, nejde však o soud 3. stupně.

Obnova řízení se může navrhnout, pokud vyjdou najevo zásadní změny skutkové podstaty, které by prospěly účastníku řízení, nejčastěji odsouzenému, jiným důvodem může být zjištění trestného činu soudce.

Dokdy je nutno podat návrh na obnovu řízení? Do 3 měsíců od zjištění nové okolnosti.

Kdo bude projednávat návrh o novém řízení? Opět soud 1. stupně.

Žaloba pro zmatečnost se týká nápravy závažných nedostatků procesní povahy.

VY_32_INOVACE_19_ZBUR14

16. Jaké povinnosti má svědek?

Svědek je povinen dostavit se na předvolání k soudu.

Svědek je povinen mluvit pravdivě a nic nezamlčovat.

Křivá výpověď je trestným činem.

Odmítnout vypovídat lze jen v případě poškození sebe či osoby blízké, i zde však rozhodne soud.

Na co má svědek nárok? Na svědečné.

Co je svědečné? Náhrada ušlého zisku a výdajů spojených se soudním řízením.

VY_32_INOVACE_19_ZBUR14